

کافه خاطره صبا؛ گفت‌وگو با داریوش مودبیان بازیگر و کارگردان

با «رضایان» زوج کم‌دی

احمد محمد اسماعیلی
گفت‌وگو

استاد طنز چه در ارائه بازی و چه خلقش در صحنه و جلوی دوربین و هدایت بازیگران اینها مهمترین ویژگی داریوش مودبیان بازیگر و کارگردان جلتمن و مودب سینما و تئاتر و تلویزیون است. البته مودبیان با ایفای نقش یک مرد متزلزل و تحت‌اراده و سیطره مادرش در پاییز صحرا خودش را به مخاطبان تلویزیون شناساند. وی در دهه شصت و هفتاد سریال‌های جذابی مثل خیرالله و صندوقچه اسرار، باجناب‌ها و سوزنیان را کارگردانی کرده است. دارای نشان شوالیه فرهنگ و ادب فرانسه است، تدریس در دانشگاه هنر، دانشگاه آزاد و دانشگاه صدا و سیما از جمله دیگر فعالیت‌های این هنرمند شناخته شده کشور است. او موسس گروه تئاتر «مردم» با همراهی علی نصیریان است و فیلم‌های دخترتری با کفش‌های کتانی، یک مرد یک خرس و رؤیای نیمه‌شب تابستان از جمله کارهای بازیگری تصویری او هستند. بازی در تله تئاترهای متعدد و پر مخاطب صدا و سیما همچون خواب یک ستاره، نیرنگ بازی‌های آقای اسکابن، قاضی رئیس دادگاه خانواده، خانه عروسک، دکتر فاستوس، سوزن بانان و... را نیز در پرونده کاری‌اش دارد. با داریوش مودبیان مروری داریم به دوران کاری‌اش.

دهه چهل به نظر حضور خیلی از کارشناسان هنری دوران تلای بلوغ تئاتر، سینما و ادبیات بود و شما هم در چنین فضایی وارد فعالیت کاری شدید. این دوران برایتان چه دستاوردهایی داشت؟

هم عقیده‌ام که دوران شکوفایی تئاتر دهه چهل بوده، اما پس زمینه‌های از دهه قبل به رشد چنین روندی کمک کرد.

یعنی دوره درخشان تئاتر در دهه سی با حضور بزرگانی مثل نوشین در گرایش شما به تئاتر نقش داشت؟

پدرم با بسیاری از بزرگان تئاتر و هنر هم نشینی و رفاقت داشت... پدرتان چه شغلی داشت؟

کارمند وزارت دادگستری بود. اما به هنر علاقه زیادی داشت و اکثر رفقایش هنری بودند و به یاد دارم در شش سالگی به همراه پدرم به دیدن تئاتر رفتم.

حتما در لاله زار به دیدن تئاتر رفتید؟

نه، نمایشی از مولیر بود و در مدرسه فیروز بهرام اجرا شد. در این مدرسه در طبقه دومش تالاری مخصوص اجرای نمایش وجود داشت و دانش‌آموزان تئاتر اجرا می‌کردند. این شروع آشنایی من با جادوی صحنه بود.

این نمایش توسط چه کسی کارگردانی شد؟

عده‌ای هنرمند جوان زرتشتی این نمایش را روی صحنه بردند.

آیا در دهه سی دسترسی آسانی به آثار ترجمه شده نویسندگانی مثل مولیر وجود داشت؟

اگر راجع به تئاتر ایران بخواهیم عمیق‌تر واکاوی کنیم. تئاتر سر و شکلش را در دوره ناصری با ترجمه آثار مولیر آغاز کرد.

سبک آثار مولیر کم‌دی و بسیار به فرهنگ ایرانی نزدیک بود؟

موقعیت اجتماعی زمان مولیر قربات‌های زیادی با موقعیت‌های اجتماعی ایران در آن دوران داشت. خرده فرهنگ‌ها؛ موقعیت‌های خانوادگی و شخصیت‌های روستایی که در آثار مولیر دیده می‌شد ما به ازایی در جامعه آن دوران ما داشت. این استفاده از این آثار در کارهای دیوانی که ویژه فرنگ رفته‌ها، درباریان و افسشار ثروتمند بود و نباید فراموش کنیم که بخشی از این رویکرد به دارالفنون بر می‌گردد که در آن زبان فرانسوی تدریس می‌شد و روی کم‌دی‌ها سبکی از جنس مولیر، کارهای زیادی انجام شد. بارشد متن نویسی توسط هنرمندانی نظیر حسن مقدم و ذبیح بهروز تا حدی این روند ترجمه‌ای دچار سکون می‌شود.

آیا عبدالحسین نوشین را می‌توانیم پدر تئاتر نوین ایران بنابیم؟

این عبارات واژگان روزنامه‌ای است. در سیر تحولی تئاتر نوشین جایگاه ویژه‌ای دارد. به نوعی دوره تئاتر نوین به مفهوم درستش با شاهین سرکسیان شکل می‌گیرد. نوشین عموماً متن‌های فرنگی را برای اجرا انتخاب می‌کرد.

تئاتر را در دوران مدرسه آغاز کردید؟

سواً فعالیت تئاتری در دوران مدرسه فعالیت حرفه‌ایم را ابتدا با رادیو شروع کردم...

در دوران تحصیل به کدام مدرسه می‌رفتید؟

مدرسه‌ای در قلهک می‌رفتم که سالن بزرگی برای فعالیت‌های هنری و برگزاری جشن‌ها داشت.

یکی از چالش‌های کار در رادیو دستمزد بسیار پایین ترش نسبت به تلویزیون است!

بحث تامین مالی خیلی از هنرمندان را مجبور می‌کند که وارد عرصه سینما بشوند. شما حتی سیاست‌های دستمزدی در رسانه ملی را در نظر بگیرید که در رادیو و تلویزیون خیلی با هم تفاوت دارد و به نظرم باید در این حوزه بازنگری انجام شود تا عدالت دستمزدی حاکم شود. استدلال برخی از مدیران درباره تفاوت سطح دستمزدی در این دو رسانه این است که هنرمندی که در تلویزیون فعالیت می‌کند در معرض دید بیشتری قرار دارد و بحث عرضه و تقاضا مطرح است و البته من اعتقادی به این بحث ندارم. از نگاه دیگری هر کدام از این عرصه‌ها سکوی پرتاب است. تئاتر سکوی پرتاب هنرمند به تلویزیون و تلویزیون هم سکوی پرتاب به سینما است.

بعد از پیروزی انقلاب ورود تئاتری‌ها و تلویزیونی‌ها به سینما شدت بیشتری به خودش گرفت؟

البته نباید فراموش کنیم که در هر دهه نسل جدیدی از هنرمندان وارد فعالیت‌های هنری می‌شوند و البته بروز انقلاب و بروز و ظهور نسل پر شور بسیار پرنرنگ‌تر از روال عادی بود. خیلی از جوان‌ها با شور و هیجان وارد این عرصه می‌شوند و متأسفانه در طی این سالها برخی از این جوانها تنبل شده‌اند و بدون دردسر به میراثی که نسل قبل برای آنها تدارک دیده دست پیدا کرده‌اند. نسل جدید مثل رشد تکنولوژی با شتاب هستند و شاید بابت بیان این مطالب از من خرده گیری کنند. این نسل چندان با مطالعه و صبوری عجین نیست و دوست دارد یک شبه همه چیز را بیاموزد. گسترش شبکه‌های تلویزیونی و احتیاج داشتن به نیرو باعث شده همه نوع هنرمندی را به خدمت بگیرد تا تامین نیرو داشته باشد و مثل قبل نیست نیروهایی که جذب می‌شدند از فیلتر و گزینش‌های سخت عبور می‌کردند.

شما در محله‌ای ساکن بودید که بزرگانی مثل ابراهیم

آیا در این مدرسه همشاگردی‌هایی که بعدها معروف شده باشند هم داشتید؟

بله، در سال بالایی ما عباس کیارستمی، آیدین آغداشلو و مهندس فهیم که خواهرزاده ابراهیم گلستان بود درس می‌خواندند و او در خانه دایی‌اش گلستان ساکن شده بود. در مدرسه ما به صورت هفتگی مراسم نمایش فیلم و نقد داشتیم.

در رادیو در چه برنامه‌هایی فعالیت داشتید؟

از سال ۱۳۴۲ گویندگی و نویسندگی برای رادیو را شروع کردم و در برنامه‌ای به نام نوجوان که توسط یکی از آموزگارانم معرفی شدم کار حرفه‌ای را تجربه کردم. از نوروز ۱۳۳۹ اداره هنرهای دراماتیک در اغلب هفته‌ها نمایش‌هایی در تلویزیون و رادیو که زیر نظر دکتر فروغ راه اندازی شده بود تولید می‌کرد و بزرگانی نظیر جعفر والی، عزت‌الله انتظامی، علی نصیریان و جمیله شیخی در آن نمایش‌ها ایفای نقش می‌کردند.

شما از چه زمانی با این گروه‌ها همکاری کردید؟

سال ۱۳۴۴ وارد اداره و دو سال بعدش عضو گروه علی نصیریان شدم.

آیا بازی در تئاتری که به صورت زنده پخش می‌شد برایتان استرس نداشت؟

به خصوص برای ما جوانها استرس زیاد بود و با کمک بزرگان کارمان را ادامه دادیم. در سال ۴۷ مجموعه حرف تو حرف به کارگردانی نصرت کریمی در تلویزیون شروع شد و در ادامه حسن خیاط باشی ادامه کار سریال را برعهده گرفت و من در این سریال به همراه پری امیر حمزه، روح‌الله مغیسی و رضا زیان و تعدادی زیادی دیگر از هنرمندان همبازی شدم. من و زیان در این کار تبدیل به یک زوج کم‌دی موفق شدیم.

اولین دستمزدتان را از چه برنامه‌ای گرفتید؟

از رادیو و برای سه ماه کار نود تومان دستمزد گرفتیم.